

Förebyggande av coronavirussmitta vid enheter för vård och omsorg dygnet runt

Uppdaterad version 3.2.2021

Denna rekommendation ersätter landskapsregeringens utskick från 3.7 2020 (70/S3/3.7.2020), den uppdaterade versionen från 27.8.2020 (82/S3/ 27.8.2020) och från 2.11 2020 (118/S3/2.11.2020) om förebyggande av coronavirussmitta vid enheter för vård och omsorg dygnet runt. Den nya uppdaterade rekommendationen är en gemensam anvisning given av landskapsregeringen och Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS). Rekommendationen tillämpas för tiden 1.2 2021 till 31.3 2021.

Rekommendationen ska iakttas vid verksamhetsenheter inom socialvården som tillhandahåller vård och omsorg dygnet runt och vars klienter löper ökad risk för smitta. Sådana är speciellt äldre personer och de personer med funktionsnedsättning som hör till riskgrupperna. Rekommendationen tillämpas också på alla boendeenheter för personer med funktionsnedsättning där det bor klienter som hör till riskgrupperna. Denna rekommendation ska även iakttas av personal som ger tjänster i hemmet vars klienter hör till riskgrupp. Information vem som tillhör riskgrupp finns på ÅHS hemsida: <https://www.ahs.ax/patienter/ahs-samlade-information-om-coronapandemin>

Covid-19 smittar via droppar eller beröring när person hostar och nyser. Virusets kan också smitta via smutsiga händer och ytor. Även symtomfria personer kan sprida smitta. På grund av den ökade risken för smitta bland klienterna är det viktigt att man vid verksamhetsenheterna noga iakttar de förfaranden för förebyggande av smitta och de vårdåtgärder för insjuknade som presenteras i denna rekommendation. Coronaviruset orsakar en luftvägsinfektion vars vanligaste symtom är feber, hosta och/eller andnöd. Symtomen för COVID-19-infektion är inte nödvändigtvis typiska hos de äldre. Hos de äldre kan symtomen vara ett försämrat allmäntillstånd, yrsel eller diarré.

Skyddande av klienterna och personalen

Arbetsgivaren ska se till att personalen har den kunskap och kompetens som behövs för att förebygga och bekämpa infektioner. Personal som är sjuk ska inte gå till jobbet. Dessutom ska de anställda kunna känna igen symtom på luftvägsinfektion och agera rätt när de upptäcker symtom. Situationen på enheten måste följas aktivt. Klienter som uppvisar symtom på luftvägsinfektion ska i mån av möjlighet placeras i ett eget rum och inom samma enhet. Om flera klienter placeras i samma rum, får personer med symtom och symtomfria personer inte vårdas i samma rum. Vid behov kan smittskyddsläkaren utnyttja möjligheterna enligt lagen om smittsamma sjukdomar att

försätta en person i karantän (60 §) eller isolering (63 §). Personalen ska i alla situationer särskilt tänka på att försöka upptäcka eventuella fall av coronavirussmitta i ett så tidigt skede som möjligt. Fortsättningsvis bör boendeserviceenheterna undvika hålla stora samlingar, annan daglig sysselsättning i enhetens allmänna utrymmen om det inte går att hålla ett tryggt avstånd. Personalen bör ändå tillgodose klienterna en meningsfull vardag och t.ex. ordna dagsprogram i små grupper där det är möjligt att hålla ett tryggt avstånd. För att upprätthålla klienternas funktionsförmåga är det därmed extra viktigt att personalen skapar nya kreativa lösningar som aktiverar klienterna.

Enheterna rekommenderas att fortsätta med att hålla fast vid goda hygien- och städrutiner, speciellt ytor som är utsatta för beröring ska rengöras ofta (t.ex. dörrhandtag, handtag för lådor, fjärrkontroller, tangentbord, stolshandtag, rollatorhandtag samt mobiltelefoner och nycklar).

Testning av klienter vid enheter med heldygnsomsorg

- **Under utgångsnivån** rekommenderas att nya klienter och klienter som flyttas mellan enheter genomgår en sållning av covid-19. För ändamålet används ett formulär som tagits fram av ÅHS. Vid avvikande svar kontaktas coronatelefonen vid ÅHS för eventuell provtagning. Blanketten för sållning av covid-19 finns tillgänglig under följande länk: <https://www.ahs.ax/sites/default/files/attachments/page/Covid-19%20S%C3%A5llning%20vid%20v%C3%A5rdkontakt%20checklista.pdf>
- **Under accelerationsfasen och spridningsfasen** rekommenderas att alla nya klienter och klienter som flyttas mellan enheter ska testas för covid-19.

De olika faserna finns definierade i "*Handlingsplan för hantering av covid-19 epidemin på Åland*". Handlingsplanen finns under följande länk: <https://www.regeringen.ax/coronaviruset-covid-19/handlingsplan-hantering-covid-19-pa-aland>

Anvisning för personal i användning av skyddsutrustning

De som arbetar i nära kontakt med klienterna på en boendeserviceenhet för vård och omsorg dygnet runt rekommenderas att använda ett visir eller näs- och munskydd, beroende på vilken epidemifas Åland befinner sig i. Detta för att skydda klienten mot eventuell smitta från anställda. Rekommendationen omfattar även vid annan boendeservice, hemservice och sammanhållen hemvård att personal som arbetar i nära kontakt med klienterna använder ett visir eller näs- och munskydd.

Med nära kontakt avses kontakt som är under två meter. Visiret bör täcka hela ansiktet inklusive munnen. Innan skyddsutrustningen kläs på och omedelbart efter att den tagits av ska god handhygien beaktas.

Personalen ska introduceras i hur visir/munskydd används på korrekt sätt. Viktigt är även att introducera vikarierna i gällande hygien- och städrutiner på enheten samt användning av skyddsutrustning. Personalen ska ges ändamålsenliga anvisningar om användningen av visir samt om desinficering av visir. Förövrigt ska man sörja för en omsorgsfull hand- och hosthygien. Information om hygien- och städrutiner samt anvisningar hur man använder skyddsutrustning finns på ÅHS webbplats: <https://www.ahs.ax/patienter/ahs-samlade-information-om-coronapandemin>

Personalen ska handleda klienterna i att iaktta god hand- och hosthygien och se till att det finns tillgång till flytande tvål och pappershanddukar eller alkoholhaltigt handdesinfektionsmedel och att dessa är placerade på lämpliga ställen.

Anställda som insjuknar eller visar symtom ska inte komma till jobbet. Anställda som utsatts för smitta ska vara i karantän enligt smittskyddsansvarig läkares instruktioner.

Enligt handlingsplanen för "*hantering av covid-19 epidemin på Åland*" rekommenderas följande nivåer av skyddsutrustning:

- **Under utgångsnivån** rekommenderas användning av visir eller näs- och munskydd i närkontakt med klienter/patienter.
- **Under accelerationsfasen och spridningsfasen** rekommenderas att **all** personal inom sjukvård och omsorg har näs- och munskydd som miniminivå i närkontakt med klienter. Visir kan användas som tillägg.

Skyddsutrustning för anhöriga och andra besökare vid enheter för vård och omsorg dygnet runt

Landskapsregeringens rekommendation om anvisning för besök i enheter för vård och omsorg dygnet runt under coronavirusepidemin har antagits 29.7 2020 (73/S3/29.7.2020).

Rekommendationen hänvisar till Institutet för hälso- och välfärds anvisning som finns att tillgå på följande webbplats: <https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/sjukdomar-och-bekampning/sjukdomar-och-sjukdomsalstrare-a-o/coronaviruset-covid-19/bekampning-av-coronavirussmitta-i-langtidsvardens-och-omsorgens-verksamhetsenheter/besok-vid-langtidsvardens-och-omsorgens-verksamhetsenheter-under-coronavirustider>

Verksamhetsenheter med dygnet runt verksamhet ska ordna möjlighet till att träffa anhöriga med tillräckliga skyddsarrangemang utomhus och inomhus t.ex. genom separata skyddade besöksrum. Anhöriga rekommenderas att använda kirurgiskt munskydd eller visir vid besök inomhus samt utomhus om man inte kan hålla ett tryggt avstånd, d.v.s. ett avstånd på 2 meter. De anhöriga ska vara symtomfria. Personalen informerar och handleder de anhöriga i användning av visir eller munskydd. Att kunna röra sig utomhus har en viktig betydelse med tanke på såväl den psykiska som den fysiska funktionsförmågan.

Till boendeserviceenheterna kan även olika tjänsteproducenter som t.ex. medicinsk fotvård och frisörbesök enligt överenskommelse komma för att ge nödvändiga tjänster. Det förutsätter att tjänsteproducenten använder skyddsutrustning enligt rekommendationerna och att de är symtomfria. Verksamhetsenheten ser till att tjänsteproducenten har lämpliga utrymmen och skyddsutrustning till sitt förfogande, där tjänsten kan utföras tryggt och säkert utan risk att smitta övriga klienter och vård- och omsorgspersonal. Det är önskvärt att enheterna planerar noggrant inför varje besök hur det skall ske och i vilka utrymmen. För att stöda äldres välmående bör enheterna se till att ordna olika aktiviteter för både de som bor på enheten och för de bor i sina hem, dock under sådana förutsättningar att de allmänna rekommendationerna beaktas.

Mera information om bekämpande av coronavirussmitta finns att tillgå på Institutet för hälsa- och välfärds webbplats: <https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/sjukdomar-och-bekampning/sjukdomar-och-sjukdomsalstrare-a-o/coronaviruset-covid-19/bekampning-av-coronavirussmitta-i-langtidsvardens-och-omsorgens-verksamhetsenheter>

Efter genomgången vaccination

Efter vaccinationen är det fortfarande viktigt att hålla säkerhetsavstånd, se till hand- och hosthygien, använda näs- och munskydd när ett tillräckligt avstånd inte kan hållas, låta testa sig vid symtom och även följa andra anvisningar för att bekämpa coronaviruset.

Det här är nödvändigt, för det finns inte ännu tillräcklig kunskap om hur bra vaccinen hindrar smitta. Anvisningarna ändras i takt det finns mer kunskap, men tillsvidare är rekommendationerna enligt försiktighetsprincipen desamma för dem som fått vaccin och dem som ännu inte har vaccinationsskyddet.

Efter att vaccinationerna inletts räcker det ännu länge innan immunitetsskydd mot sjukdomen har uppnåtts på befolkningsnivå och epidemin har avväjts.

Landskapsregeringen och ÅHS rekommenderar att boendeserviceenheter inom den privata och tredje sektorn antar denna rekommendation gällande användning av skyddsutrustning.

Kontaktpersoner

Ann-Christine Österbacka
Specialsakkunnig socialvårdsbyrån
Ålands landskapsregering
+358 18 25000 (vxl)
ann-christine.osterbacka@regeringen.ax

Ylva Lindström
Byråchef hälso- och sjukvårdsbyrån
Ålands landskapsregering
+358 18 25 000 (vxl)
ylva.lindstrom@regeringen.ax

Eeva Jansson
Enhetschef, intern service
Ålands hälso- och sjukvård
Tel +358 4573134075
eeva.jansson@ahs.ax

Tora Woivalin
Klinikchef
Ålands hälso- och sjukvård
018-5355
tora.woivalin@ahs.ax

Sändlista

Kommuner på Åland
Ålands hälso- och sjukvård, info@ahs.ax
Folkhälsan på Åland, aland@folkhalsan.ax
Stiftelsen Hemmet, stift.hemmet@aland.net
Björkkö Ab, info@bjorkko.ax
Kommunernas Socialtjänst info@kst.ax
Oasen boende- och vårdcenter info@oasen.ax
Jeanette Pajunen, ÅHS
Tora Woivalin, ÅHS
Eeva Jansson, ÅHS